

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש
פרשת בהר-בחוקות

הגיליון השבועי לכל יהודי 906

כ"ג באייר התשס"ד
(14.5.04)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

לא מאוחר לקבל את המתנה

הקב"ה נתן לנו את כל האפשרויות ליהפך ממדינה קטנה ומאויימת למעצמה אזורית, שהייתה יכולה להרתיע את כל אויביה ולהבטיח לבניה שקט וביטחון. ומה עשינו?

בשבוע הבא נציין מלאות שלושים ושבע שנה למלחמת ששת הימים ולשחרור ירושלים. על-פי הוויכוחים הניטשים בתוכנו בשאלת 'השטחים' נדמה שאך אתמול הייתה המלחמה שבה שוחררו השטחים האמורים. צריך לפעמים להסתכל בלוח-השנה כדי לגלות, שעוד מעט כבר ייוולדו נכדים לילדים שנולדו אחרי מלחמת ששת הימים.

הכותרת ההולמת את המלחמה הזאת היא — הזדמנות שהוחמצה. זו הייתה שעת-חסד אלוקית מופלאה מאין-כמותה, שלוותה ניצחונות על-טבעיים והשבת ליבה של ארץ-ישראל לבניה. זו הייתה שעת התעוררות בלב המוני בית-ישראל בארץ ובתפוצות. זה היה השלב שבו נתן לנו הקב"ה את כל האפשרויות ליהפך ממדינה קטנה ומאויימת למעצמה אזורית, שהייתה יכולה להרתיע את כל אויביה ולהבטיח לבניה שקט וביטחון. ואנחנו, באיוולתנו, לא ידענו לנצל כהלכה את מתנת הבורא.

לא "כוחי ועוצם ידי"

את מלחמת ששת הימים איפיינו כמה וכמה תופעות יוצאות מגדר הרגיל. החרדה הגדולה שאחזה בכל בני העם היהודי בארץ ובעולם. המהירות המדהימה של המלחמה, שמנעה קרבנות רבים. שחרור המקומות הקדושים ושטחים יקרים מנחלת אבותינו, אף שלא הייתה כלל תכנית לכבשם. ההתרפקות ליד המקומות הקדושים ששוחררו, גם מצד צעירים שהיו אדישים עד אז לכל דבר שבקדושה. ההכרה שחדרה גם ללב ציניקים וקרי-רוח, שזו מלחמה על ארץ-הקודש, הארץ שניתנה לעם-ישראל לנחלת-עולם. הרגשת הרוממות וההתקרבות לקב"ה שהקיפה את כל העם באותם ימים היסטוריים.

באותם ימים לא היה אפילו אדם אחד בר-דעת שלא ראה במלחמה ובתוצאותיה נס גלוי מאת הקב"ה. היה ברור לכול שיד' ה' עשתה זאת, ומשום כך באה ההתעוררות הגדולה, כתחושת תודה פנימית מצד העם לבורא העולם שעשה

לעמו את החסד הנפלא הזה. היו צריכות לעבור שנים רבות, עד שיעזו אנשים לקום ולטעון, ש"המלחמה היא הביאה עלינו את כל הצרות" — תפיסה שקיבלה לגיטימציה בחוגים מסויימים בציבור הישראלי.

קו ישר מחבר את הביטויים הללו עם טיפוח התפיסה "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" ועם הדיבורים על מסירת שטחי-ארץ-ישראל לאויבינו. קו ישר אחד של חוסר אמונה ושל כפיות-טובה כלפי הקב"ה. וכי הקב"ה עשה לנו את הניסים הללו והחזיר לנו, מבלי שציפינו לכך, את חלקי ארץ-ישראל שהיו בידי זרים, רק כדי שנמחר להכריז קבל עולם ומלואו שזו 'אדמה פלסטינית כבושה' (דבר שקרי כשהוא לעצמו, שכן מעולם לא הייתה ריבונות 'פלסטינית' על חבלי-הארץ הללו)?!

להשאר למשיח

במבט לאחור רואים כמה צרות הבאנו על עצמנו ברפסיות-דעת זו. אילו היינו ממהרים אז לאחוז בשתי ידיים במתנת ה', ליישב את חלקי הארץ, לשחרר לגמרי את המקומות הקדושים, לדחות בנחישות את הססמה הכוזבת 'שטחים תמורת שלום' — כמה לחצים, כמה משברים, כמה טרור וכמה דם וכאב היינו חוסכים מעצמנו!

אבל אנחנו בחרנו בדרך ההיסוס והחולשה, ומסכת הוויתורים רק צברה תאוצה רבה יותר. ככל שניסינו לוותר יותר, כביכול למען השלום, התרחק השלום והלך, והטרור ושפיכות-הדמים גדלו והתעצמו.

אולי יבין סוף-סוף העם היהודי, "עם חכם ונבון", שיש לחזור לגישה הבריאה והנכונה, לקבל בשמחה ובתודה את מתנת ה' שניתנה לנו. אולי אחרי שלושים ושבע שנים של חולשה ופזילה לעבר העמים שמסביב, נבין סוף-סוף כי הקב"ה הוא המנהיג את העולם והוא שנתן לנו את ארצנו הקדושה, נחלת-עולם לעם-עולם. לא דורשים מאיתנו הרבה — רק להחזיק במתנת ה' ולהשאיר למשיח-צדקנו לפתור את הבעיות שאינן ניתנות לפתרון.

יש חדש

תספורת מרגשת

אירוע מרגש היה במהלך תהלוכת ל"ג בעומר באור-עקיבא — תספורת סמלית לילד בן שלוש, ואדים-דוד נורז'יץ. כן, זה בנו של קרבן הליניץ האכזרי ברמאלה, לפני שלוש שנים וחצי, שנולד לאחר מות אביו הי"ד ונקרא על שמו. הילד ואימו התרגשו מאוד מהמעמד ומהתמיכה והחום שקיבלו מהקהל הגדול.

נסיעה קבוצתית

לרגל יום-ההילולא העשירי של הרבי מליובאוויטש, בג' בתמוז, מארגן בית-חב"ד המרכזי בבאר-שבע נסיעה קבוצתית לחצר הרבי בניו-יורק ולהשתטחות על ציונו הקדוש. פרטים: 08-6233197 (אפשר להשאיר הודעה).

שבת עם חב"ד

בית-חב"ד ברמת-השרון מארגן תכנית של שבת עם חב"ד כהכנה לחגי-השבועות, במלון עץ-הזית בירושלים. התכנית תהיה א"ה בשבת הבאה, פרשת במדבר, א'ב' בסיוון. השבת תעסוק בין היתר באחדות המשפחה והקהילה. לילדי האורחים מתוכננת פעילות ענפה ומגוונת. מספר המקומות מוגבל וכל הקודם זוכה. פרטים בטל' 03-5472770.

סדרת המידות הטובות

הרב ברוך חייט (צ"יט) מגיש את הספר השלישי בסדרת המידות הטובות — המלכודת המסוכנת של שודדי-הים המושחתים. ספר בפורמט אלבומי לילדים, מאויר בחביבות בידי גדי פולק. הספר מקנה לילדים את משמעות המידות הטובות. הוצאת פלדהיים. טל' 02-6513947.

זמני השבוע

ירושלים ת"א חיפה באר-שבע אילת ניו-יורק
 כניסת השבת 6:53 7:08 7:01 7:10 7:02 7:48
 צאת השבת 8:10 8:12 8:13 8:11 8:06 8:52
 המולד: יום רביעי בבוקר, 10:19, ר"ג חלקים
 ראש-חודש סיוון: ביום השישי
 פרקי אבות: פרק ה'
 פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il
 דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות
 נא לשמור על קדושת הגיליון

תכלית ההתבטלות – שלא מרגישים אותה

ההבדל נובע מכך שהשליח הוא מציאות לעצמו, המבטל את מציאותו למען המשלח, ולכן גם אז הוא נותר מציאות, אם כי מציאות שמבטלת את עצמה; לעומת זאת, העבד מלכתחילה אינו מציאות לעצמו, אלא כל-כולו נועד לשרת את אדונו, ולכן אין כאן שום מציאות מלבד מציאותו של האדון.

כלי ביד ה'

זו המשמעות הרוחנית של 'בהר' – הגבהה הנובעת מהתבטלות מוחלטת לקב"ה. יהודי מתבטל כל-כך לקב"ה, עד שאין הוא חש כלל את ההתבטלות, והוא מרגיש שכל מציאותו היא – להיות כלי-שרת בידי ה'.

בתחילת העבודה נדרש השילוב של הגבהה והתבטלות ('בהר סיני'), אבל לאחר מכן הוא מגיע לתחושה שכל מציאותו היא מציאות הבורא, וממילא אין כאן שום צורך בפעולה של התבטלות, מכיוון שכל עניינו לשרת את הקב"ה.

(לקוטי שיחות כרך כב, עמ' 159)

האדם נובעת מההכרה ב"גדלות הא-ל". האדם חש התבטלות מוחלטת לקב"ה, משום שהוא מרגיש שהאלוקות היא המציאות האמיתית של כל הבריאה.

מהכרה זו נובעת התבטלות עמוקה כל-כך, עד שהאדם אינו חש כלל שהוא מתבטל. עצם העובדה שהוא מרגיש את ביטולו מעידה שעדיין יש בו תחושה של מציאות עצמאית, אלא שהוא מבטל את מציאותו; אולם כשהוא מגיע להתבטלות אמיתית, אין הוא מרגיש שום מציאות משל עצמו, ובכלל זה גם את עצם התבטלותו, אלא את הקב"ה בלבד.

שליח ועבד

ענין זה מוצא את ביטויו גם בהלכה, בהבדל שבין שליח לעבד: אמנם "שלוחו של אדם כמותו", ויש שהשליח בעת שליחותו כמוהו כמשלח עצמו; אבל כל זה רק לענייני השליחות, לא בעניינים אחרים. לעומת זאת, עבד אינו מציאות לעצמו כלל וכלל. כל מציאותו של העבד היא מציאות האדון. לכן "מה שקנה עבד – קנה רבו (אדונו)".

על-פי מנהג ישראל ("ש"תורה היא") שמה של הפרשה הראשונה מהשתיים שנקראות השבוע הוא – בהר. קביעה זו של שם הפרשה מעורר תמיהה – הלוא בפסוק נאמר "בהר סיני", ולכאורה הייתה הפרשה צריכה להיקרא 'סיני', שהוא ההר הנבחר שבו ניתנה התורה, או לפחות 'בהר סיני'; אבל מה עניינו של 'בהר', כשלא אומרים באיזה הר מדובר?

השאלה מתחזקת עוד יותר על-פי משמעותם של המושגים הללו בעבודת ה': חז"ל אומרים שהר-סיני נבחר למתן-התורה משום שהוא הנמוך מכל ההרים. צמד המילים 'הר-סיני' נושא שילוב של הגבהה ('הר') והתבטלות ('סיני', על שם הסנה, ה"שפל מכל האילנות שבעולם"). כלומר, המשמעות של 'הר-סיני' היא, שאמנם האדם נדרש לתוקף ולהגבהה, ועם זה עליו להיות שפל ועניו. איך אפשר אפוא להתעלם מהעניין העיקרי (הענווה, 'סיני') ולציין רק את עניין ההגבהה – 'בהר'?

כלי מציאות עצמאית

ביאור העניין: עבודת ההתבטלות ו"שפלות

מן המעייין

נושא השבוע: פרנסה

נוצרת שמחה למעלה, ואת דמי התיווך הקב"ה משלם בבני, חיי ופרנסה.

(היום-יום)

אמרת השבוע

סוד הפרנסה

בעיר בנידן הידרדר מצב הפרנסה ורבים התקשו להביא לחם לביתם. התכנסו תושבי העיר בבית-המדרש ורבי חנוך-צבי נשא לפנייהם דברים ואמר:

חז"ל אומרים "לא הזיק נחש ועקרר בירושלים... ולא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים". מה הקשר בין שני המאמרים?

אלא "נחש ועקרר" אלה בעלי לשון-הרע והולכי רכיל, המכישים את סביבתם בארסם. הואיל ובירושלים "לא הזיק נחש ועקרר", לא היו בעלי לשון-הרע, ממילא הייתה הפרנסה מצויה בשפע, ואיש לא אמר "צר לי המקום", כי הייתה פרנסה לכול.

ליהודי – תפילה בציבור, שמירת שבת בהידור, כשרות בהשגחה גדולה וחינוך הבנים אצל מלמדים ידאי-שמים.

(היום-יום)

עבודת בעל-עסק

נוסף על ההוראות ההלכתיות שעל העוסק במסחר להיזהר בהן, נדרש מבעל-העסקים לעסוק בעבודה הרוחנית המשיבה את הנפש, בשני ההיבטים: עבודה עם עצמו ועבודה עם זולתו. בעת עסקיו ממש, בכל שעה פנויה, ילמד משנה או פרק תנאי, וכן בעת הדיבור עם חברו בענייני עסקיו, צריך לעוררו ללמוד או להשתתף בהתוועדות חסידית וכדומה.

(אגרות-קודש)

דמי תיווך

החסיד ר' אליהו אבעלר, מחסידי המהר"ש מליובאוויטש, היה איש פשוט. פעם אחת אמר לו הרבי: אליהו, אני מקנא בך. אתה נוסע ליריד ונפגש שם עם אנשים רבים. בשעת העסק אתה שח עם הזולת על איזה עניין יהודי, אומר לו איזו אמרה מעין יעקב, או שאתה מעוררו על לימוד נגלה וחסידות, ומזה

קטנות אמונה

"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו" (ויקרא כה, כ). כל מי שיש לו פת בסלו ואומר: מה אוכל למחר? – אינו אלא מקטני-אמונה.

(סוטה מח)

מאום לא בטוח

מי שאומר כך הוא מקטני-אמונה לא רק בגלל דאגתו ליום המחר, אלא גם משום שהוא סבור שפרנסתו ליום כזה מובטחת לו. טעות היא, כי אסור לאדם לבטוח בעצמו, ואפילו יש לו כל טוב, כמו שנאמר "אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע מה ילד יום" (משלי כז, א).

(תולדות אפרים)

ברכת ה' היא העיקר

גם ביגיעה הגדולה ביותר אי-אפשר להרוויח פרוטה אחת יותר ממה שקבע הקב"ה שכך וכך ירוויח פלוני. נכון שצריך לעשות את כל הנחוץ להצלחה, אך יש לזכור שעבודת האדם אינה אלא טפל, וברכת השם יתברך היא העיקר. בברכה זו זוכים כאשר מתנהגים כראוי וכיאה

לדת או לעלות

חעשה היה שמה, אולם הכול כינוה 'חעשה אופת עונות-הדבש' ('חעשה די לעקאח מאכערקע'). את עוגותיה מכרה בחנות קטנה ששכרה ב'רחוב היהודים', בירושלים העתיקה. שם טוב במיוחד יצא לעוגותיה, וכאשר גבאי בית-הכנסת 'החורבה' היו עורכים 'קידוש' לרגל מאורע או שמחה, העדיפו תמיד את מאפה-ידיה של חעשה מעוגות המתחרים.

כיוכל שנים ניהלה חעשה את חנותה, עד נפילת הרובע בתש"ח. אז גם איבדה את נכדה, שמואל, שלחם באויב היירדי באחת מעמדות שמואל הנביא. נפילתו הייתה מכה קשה לסבתו, שאהבה אותו אהבה עזה, מפני שנקרא על-שם בעלה שנפטר שנים רבות קודם-לכן. חעשה עצמה האריכה ימים ונפטרה כבת מאה.

בסיפורה של חעשה שזורים זה בזה – אהבת ירושלים, אמונת חכמים והוויי החיים הצבעוני והעסיסי של אותם ימים. תחילת המעשה (לפני כמאה ועשרים שנה) בר' שמואל-אשר הויסמן, בעלה של חעשה, שניהם תושבי קובנה שבליטא. שלוש בנות היו להם לר' שמואל-אשר ולחעשה.

באותן שנים היגרו רבבות יהודים מ'תחום המושב' שהוקצה ליהודים בכרך, אל מעבר לים, לאמריקה. אחותה של חעשה היגרה אף היא עם משפחתה לאמריקה, ומשם כתבה לאחותה שבקובנה מכתב ובו שיבחה והיללה את נפלאות 'ארץ הזהב' וניסתה לשכנעה לבוא בעקבותיה.

בהתייעצות משפחתית הוחלט כי תחילה ייסע ר' שמואל-אשר אל הבלתי-נודע, ולאחר שישתדרשם ויחסוך את הסכום הדרוש, יביא אליו את אשתו ובנותיו. פרוטה לפרוטה חסך ר' שמואל-אשר לצורך דמי הנסיעה והוצאות הדרך לאמריקה, וכשהצטבר הסכום יצא לדרך הרחוקה.

בקובנה נותרו אשתו ובנותיו, שהמתינו להודעה ממנו כי הגיע בשלום לאמריקה, ואחר-כך, כעבור זמן, לכרטיסי הנסיעה בעבורן.

אבל מסעו של ר' שמואל-אשר הוסימן הובילו לא לאמריקה, אלא ל...ירושלים. האם כך היה העניין מתוכנן במחשבתו מלכתחילה, או שמא רק אחרי שיצא לדרכו שינה את דעתו ואת כיוון נסיעתו? זאת אין לדעת. בגפו הגיע לירושלים, מצא לעצמו מקום לימודים בשיבת 'עץ

ירושלים עד דמשק

בין ייעודי הגאולה העתידה שמור מקום חשוב לתמורות העצמות שיחולו בעיר-הקודש ירושלים. הנביאים וחז"ל מתארים בביטויים מופלאים את עתידה הזוהר של העיר, את העושר הרב שיהיה בה, את התפשטותה הגדולה, ובעיקר – את הקדושה שתשרה בה. כי ירושלים, העיר שבה יכון בית-המקדש השלישי ובה ישכון המלך המשיח – לא תהיה עיר-הבירה של ארץ-ישראל בלבד, אלא של העולם כולו – "משוש תבל".

וכך אומרים חז"ל (שמות-רבה פרשה כג,א): "עתידה ירושלים להיעשות מטרופולין לכל הארצות", שכן אז יכירו כל בני-האדם כי העוצמה האמיתית מרוכזת בירושלים, מקום משכנה של השכינה ובירתו של המלך המשיח, וממילא יתייחסו אליה הכול כאל עיר-הבירה של העולם כולו. וכפי שאומרים חז"ל (פסיקתא רבתי פרשת קומי אורי): "עתידה ירושלים להיעשות קסילפנס (אור גדול) לכל אומות-העולם".

מבחינת הקדושה שתשרה בירושלים, נאמר בנביא (ירמיה ג,ז): "בעת ההיא יקראו לירושלים כיסא ה' ונקוו אליה כל הגוים". מוסבר על כך בתורת החסידות, שעד כה נקראת ירושלים "עיר אלוקינו", כלי לשם אלוקים, הרומז לאור מצומצם ומוגבל, אבל לעתיד-לבוא תיקרא "כיסא ה'" – מקום משכנו של שם הויה, הקב"ה בכבודו ובעצמו.

עושר אנדי

על העושר האנדי של ירושלים העתידית אפשר להתרשם ממאמרי חז"ל: "עתידי הקב"ה לייסד את ירושלים בעשרה מיני אבנים טובות: אודם, פטדה וברקת"; "עתידין תחומי ירושלים להיות מלאים אבנים טובות ומרגליות" (פסיקתא דרב כהנא קלז). מקורו של העושר הזה נרמז כנראה במאמר אחר של חז"ל: "עתידי הקב"ה לכנוס כל אומות-העולם ולהעלותם לירושלים, ולחלק שללם לישראל". כאשר העושר העולמי יתרכז בירושלים, אין פלא אפוא שהיא תהיה מלאה אבנים טובות ומרגליות.

חז"ל גם נתנו דעתם לעובדה שעמים זרים ודתות זרות קידשו להם את ירושלים והקימו בה בתי-תיפלה וכדומה. וכך נאמר בזוהר (שמות יז,א): "עתידי הקב"ה להתגלות בירושלים של מטה ולזכך אותה מטינופי העמים". כיצד ייעשה הדבר, על-ידי מלחמות או שהגויים עצמם יגיעו להכרה שאין בירושלים מקום לכל פסליהם ובתי-תיפלתם? על-פי דברי הזוהר משמע שהקב"ה בעצמו יעשה מלאכה זו, ודרכים רבות למקום.

בלי גבולות

ירושלים עתידה להתרחב בצורה בלתי-נפסדת בתקופת הגאולה. קשה לדעת כיצד עלינו לפרש מאמרי חז"ל המדברים על כך ש"שערי ירושלים עתידין להיות מגיעין עד דמשק" (ספרי דברים א). על-כל-פנים, ברור שירושלים עתידה להתרחב בממדים עצומים. בגמרא נאמר למשל: "עתידי הקב"ה להוסיף על ירושלים אלף טפח גינואות" (בבא-בתרא עה,ב), וכן: "עתידי הקב"ה להוסיף על ירושלים עד שהסוס רץ ומציל" (פסחים נא,א).

דברים אלו מרומזים בדברי זכריה הנביא (ב,ח): "פרזות תשב ירושלים", וכפי שמשמע מהקשר הדברים, הכוונה היא, שלא יהיה לה גבול ומידה. בתורת החסידות הדברים מקבלים מימד נוסף, ולפיו 'פרזות' רומז ל"אור שאינו מתיישב בכלי". יש אור אלוקי מוגבל ומוגדר, שמתלבש בכלים כלשהם, על-פי הגבלתו והגדרתו. אולם הקב"ה עצמו הרי הוא אין-סוף, בלי גבול ובלי שום הגדרה, וממילא אין שום כלי יכול להכילו. כאשר מתגלה אור זה, אין הוא מתלבש בכלים, אלא באופן של בלי גבול. וזוהי הכוונה הפנימית ביעוד של "פרזות תשב ירושלים" – שיאיר בה הגילוי האלוקי המוחלט, בלי שום הגבלות. זה יהיה השיא שאליו תגיע ירושלים בגאולה העתידה לבוא בקרוב ממש.

כשהגיעה הידיעה לקובנה, חשכו עיניה של חעשה. היא, שלאמריקה לא רצתה לנסוע ולא הסכימה לכך אלא לאחר פיתויה של אחותה, בצירוף לחצי המשפחה, ובעיקר בשל העוני המרוד והרעב המציק – היא תעקור

חיים' בחצר 'החורבה', והודיע במכתבו לביתו בקובנה כי הגיע למחוז-חפצו האמיתי – ירושלים – וכי הוא מבקש מאשתו ובנותיו לארוז את מיטלטליהן ולעלות בעקבותיו לעיר-הקודש.

עכשיו עם שלוש הבנות לירושלים הענייה שפרנסה בוודאי אין בה?! כתבה חעשה לבעלה מכתב ארוך ובו ענתה ב'לא' רבתי ואף איימה כי אם לא יחזור, תתבע ממנו גט. אבל ר' שמואל-אשר, שאהבת ירושלים פיעמה בו עוד בשבתו בקובנה, והתעצמה שבעתיים על אדמת-הקודש, לא היה מוכן לוותר.

שלוש שנים התכתבו רבי שמואל סלנט, רבה של ירושלים, ורבי אלחנן ספקטור, רבה של קובנה, בעניינם של בני-הזוג הויסמן. הוא אומר "ירושלים", היא אומרת "קובנה"; הוא טוען שעל-פי ההלכה עליה לעלות אחריו לארץ-ישראל, והיא טוענת כלפיו כי הטעה אותה ככוונה תחילה, ועליו לחזור או לשלוח לה גט. שום הצעת-פשרה לא נתקבלה על דעת בני-הזוג.

כעבור כל השנים הללו, כשראה רבי שמואל סלנט שאין לדבר סוף, והבין בהכמתו מחליפת המכתבים ומסיפורי הבעל כי לזוג שלוש בנות בוגרות בלבד וכי שניהם מייחלים כבר שנים רבות לבן זכר, כתב לרבי אלחנן שימסור בטובו לאישה, כי הוא, רבה של ירושלים, מברך אותה ומבטיח לה על דברו כי אם תוותר ותעלה לירושלים אל בעלה, ארז-ברצות ה' יתברכו בבן זכר. כאמור, הוא, רבי שמואל, ערב לקיום הברכה.

שמעה חעשה את ברכת רבי שמואל, שאליה צירף רבי אלחנן גם את ברכת-שלו, ונתרצתה. ארהה את מעט מיטלטליה, נטלה את בנותיה ועלתה לירושלים.

כשהגיעו האישה והבנות לנמל יפו, בשנת תרנ"ז, נדהמו לגלות כי הבעל והאב, ר' שמואל-אשר, אף לא טרח לדת מירושלים לקבל את פניהן. במקומו באה ליפו שכנה משכנותיו בעיר-הקודש. הוא-עצמו, הסבירה השכנה, נדר נדר קבל עם ועדה, ליד הכותל המערבי, כי לעולם לא יציג את רגלו מחוץ לירושלים.

עלתה חעשה ובנותיה לירושלים והמשפחה התאחדה. ואכן, כעבור פחות משנה נתקיימה ברכתו של רבי שמואל. בן זכר נולד בשעה טובה לזוג ונקרא שמו בישראל בנימין בן-ציון. רבי שמואל סלנט היה הסנדק בבירתו, ופשר שמוותיו של הרך הנימול – ברור וגלוי.

אחר-כך בא עניין חנות המאפה שכבר סופר לעיל – חנות שממנה התפרנסה משפחת הויסמן שנים רבות. לבנימין בן-ציון (בדיוק כמו להוריו) נולדו שלוש בנות ובן יחיד, הלוא הוא שמואל, שנפל במלחמת השחרור על הגנת ירושלים.

(על-פי 'סיפורים ירושלמיים', דב גנחובסקי, הוצאת כרמל)

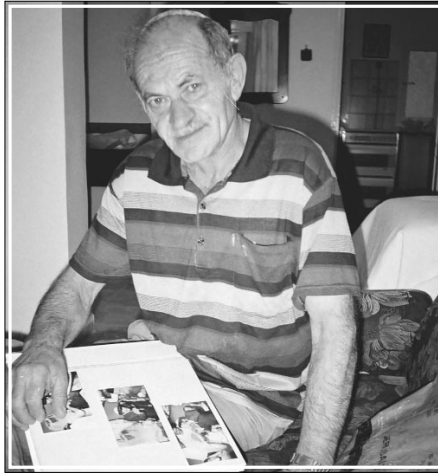
חייל בן תשע וחצי מגן על הרובע

שלו ובא הביתה לאכול, אבל משהו בתוכו דחק בו לחזור לעמדת השמירה. "תראה מה קורה בחוץ, כל הזמן יורים!", ניסתה אימו להניאו מכוונתו. ניסים היה נחוש. "מה את רוצה, אימא, שאני אשב בבית ואחרים ימותו?", ענה לה והלך.

פגיעת צלף

הוא חזר לעמדה והבחין בתנועה חשודה. כשהוציא את ראשו, נורה ונפגע מכדור דומדום שירה לעברו צלף. "הקרבות היו קשים ומרים", מוסיף נתן. "השאירו בבתי-מחסה כארבעים חללים קבורים ושמונה שלא הספקנו לקבור — אלה שנהרגו ביומיים האחרונים, ביניהם ניסים".

כשחזרו לאחר מלחמת ששת הימים לרובע היהודי, כבר לא נותר מביתם כמעט כלום. גם מאח ניסים לא נותרה שום מזכרת. רק לאחר כמה שנים התגלתה אצל חברים תמונה שבה מצולמת קבוצת ילדים מתלמוד-תורה שלמד בו. המשפחה העתיקה את תמונתו של ניסים מתוך התצלום הקבוצתי. זו התמונה היחידה שנשארה ממנו. ילד צעיר בכיפה גדולה. ילד-חייל.

האח, נתן גיני. נשארה רק תמונה (צילום: יצחק שליטל)

העליונה הייתה הצפית של הפלמ"ח. אחר-כך ריכזו את התושבים בארבעה בתי-כנסת ברובע".

ילדים מגויסים

נתן מוסיף ומספר: "כשהחלו הקרבות, נרתמו הכול למערכה — גם הילדים. חיה, שהייתה אז בת ארבע-עשרה, התנדבה לשמש אחות וטיפלה בפצועים. אני, בן שתיים-עשרה, הייתי קשר. ניסים, בסך-הכול בן תשע וחצי, שימש תצפיתן. לילות שלמים בילה בעמדת השמירה בלי לעצום עין. אריה הקטן נשאר עם אימא".

בלילה שבו נפל ניסים הוא כבר סיים את המשמרת

מן קצר לאחר שהכוחות הלוחמים פרצו לירושלים העתיקה ושחררה, פנה אל החיילים ערבי כבן שישים, וביקש לפגוש את המפקד. הוא הוביל את המפקד לתלולית עפר ב'בתי מחסה', הצביע עליה ואמר: "כאן קברתי במורדיי שמונה חללים יהודים שנפלו בקרב ב-48". אחר-כך הרים הערבי את חולצתו והראה לחיילים צלקות על גופו. "זה מה שעשו לי הלגיונרים, בקתות רוביהם, כשגילו שקברתי את גופות היהודים ולא שרפתי אותן".

החיילים חפרו באדמה ומצאו את עצמות החללים. ביניהם הייתה גופה של ילד צעיר שזוהתה על-פי שיני החלב בפה, שטרם הספיקו להתחלף בשעה שהילד נפל על משמרתו. "נפל על משמרתו" — זה ללא-ספק הביטוי הנכון וההולם ביותר את הדרך שבה סיים את חייו ניסים גיני ה"ח", החייל הצעיר ביותר שנפל במלחמת השחרור.

הדרך נחסמה

מספר נתן גיני (68), תושב שכונת רמות בירושלים, אחיו של ניסים: "במשפחתנו היו שש נפשות. אבא, יצחק, עלה לארץ לבדו מטורקיה, בעקבות אביו שנפל בירושלים במלחמת-העולם הראשונה. אמא, מרים, עלתה ממרוקו. זמן קצר לאחר שילדה את אחותנו הבכורה, חיה, התעוורה אימא. אחר-כך נולדנו אני, ניסים ה"ח ואריה, האח הצעיר (שנפטר מהסתבכות זיהומית מפגז במלחמת יום-הכיפורים).

"כשהחל המצור, אבא היה בחנות שבה עבד, בשכונת מחנה-היהודה, והדרך בחזרה לרובע נחסמה לפני. אמא נאלצה אפוא להתמודד לבדה עם מוראות המלחמה, כשישה חודשים. גרנו ברחוב שער-השמים, בבניין שבו שכנה ישיבת המקובלים. בקומה

קבוצת גפן - המבטחת המורשת של הציבור הדתי
ביטוח דירות בתנאים מיוחדים (10 תשלומים)
 וגם **ביטוח משכנתא** הזול ביותר.
חסכון ענק של רבבה ויותר לעומת הבנק.
כל הטיפול מול הבנק עלינו!
מאמינים בביטוח כהלכה
1800-39-33-39

רשת גני חביב
להתחיל את החיים
ברגל ימין
 מאות גני-ילדים מעולים, בכל רחבי הארץ, ממתנינים לילדיכם מוקד ארצי (24 שעות ביממה):
1700 700 358

פִּינֵת הַהֲלָכָה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

שמירת הכתובה

שאלה: מה עושים אם אבדה או נקרעה הכתובה?

תשובה: אמרו חז"ל: "אסור לאדם לשהות עם אשתו שעה אחת ללא כתובה". הכתובה אינה חייבת להישאר בבית הזוג, אלא אפשר לשמרה בכספת או אצל קרובים וידידים. למנהג האשכנזים, הכתובה נשמרת בבית הזוג, בין חפצי האישה. למנהג הספרדים — בבית הורי האישה.

בשעת הצורך יש סומכים על העתק הכתובה החתום (ואגב, כשכותבים אותו חייבים לכתוב עליו שהוא רק "העתק הכתובה"), שנשארו כנהוג בלשכת הרבנות שבה נרשם הזוג לנישואין; ויש השוללים זאת. לכל הדעות אין לסמוך על **תצלום** הכתובה.

אם אבדה הכתובה והבעל אינו יכול לכתוב מיד כתובה אחרת, כגון בשבת, יתפס ביד האישה מיטלטלן כפי ערך הכתובה, ובהזדמנות הראשונה יכתוב לה כתובה אחרת. בשעת הדחק אפשר לסמוך על קניין-סודר שנעשה לפני עדים על חיובי הכתובה (כנהוג בדרך-כלל בחופה,

ואם לא נעשה אז — לעשותו כעת).

הכתובה החלופית נקראת "חילוף" כתובה דאירכסא", ויש לה נוסח מיוחד. כותבים בו הן את תאריך (וחיובי) הנישואין והן את תאריך הכתיבה. אם לאחר-מכן נמצאה הכתובה הראשונה, יש לפסול את הראשונה ולהשאיר את השנייה. כמרוכן יש נוסח מתאים לכתובה המחליפה כתובה שנמצאה בה טעות, וגם בה נוהגים כאמור.

כתובה שנמחקה (או שנקרעה לגמרי) מחמת יושנה, מביאים אותה לבית-דין, והם כותבים שטר אחר במקומה. ואפילו נמחקה לגמרי, אם יש עדים שראו חוכרים את תוכן השטר — יעידו על כך, ויכתבו זאת הדיינים מפייהם. יש הנחיות הלכתיות מדויקות מה נחשב טעות הפוסלת את הכתובה, וכיצד מתקנים בה טעויות (לא בדרך המשפטית המקובלת). אם מתעורר ספק, יש לפנות אך ורק לדיין מוסמך העוסק בעניינים אלו.

מקורות: כתובות נד, ב, זא, כב, זא, רמב"ם ה"ל אישות יב, ה-ט. שו"ע א"ח ע"א, ג, רמ"א ונו"כ. הנושאים כהלכתם יא, רכח. סדר כתובה כהלכתה, פרקים ב, ג, יד.

"שולחן שבת" עושה לכם שבת אחרת

שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה

על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד

להשיג בחנויות הספרים המובחרות. להזמנות בכרטיס אשראי (ולא תוספת דמי משלוח): 'יודאיקה', 1-700-704120

